

BIBLIOTEKA
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

W O K A N D A
Luksemburga i Strasburga
(Przegląd wybranych orzeczeń)

nr 10/2008

Warszawa, październik 2008

Opracowanie:
Przemysław Mikłaszewicz

„Wokanda Luksemburga i Strasburga” jest cyklicznym przeglądem wybranych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Celem opracowania jest dostarczenie informacji o najważniejszych rozstrzygnięciach trybunałów europejskich z podaniem adresów internetowych pełnych tekstów orzeczeń. Uwzględniono w szczególności sprawy, które dotyczą kwestii istotnych z punktu widzenia działalności Trybunału Konstytucyjnego.

OBJAŚNIENIE SKRÓTOWCÓW

EKPC – Konwencja („europejska”) o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. (z późniejszymi protokołami uzupełniającymi)

ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka (w Strasburgu)

ETS – Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (w Luksemburgu)

SN – Sąd Najwyższy

TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Rzymie 25 marca 1957 r.

WE – Wspólnota Europejska (albo Wspólnoty Europejskie)

Luksemburg

Wyrok ETS (wielka izba)
21 października 2008 r.
C-200/07 i C-201/07
Marra

Język postępowania: włoski

Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Corte suprema di cassazione (Włochy)
Rzecznik generalny: Miguel Poiares Maduro (język opinii: angielski)

Słowa kluczowe:

Parlament Europejski – Ulotka o obraźliwej treści sporządzona przez posła do Parlamentu Europejskiego – Żądanie zadośćuczynienia – Immunitet posłów do Parlamentu Europejskiego

Główne tezy uzasadnienia:

Wykładni wspólnotowych zasad dotyczących immunitetów posłów Parlamentu Europejskiego należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku powództwa o odszkodowanie (pytanie prejudycjalne zostało przedstawione w ramach krajowej sprawy cywilnej) wniesionego przeciwko posłowi do Parlamentu Europejskiego z uwagi na wyrażone przez niego opinie:

- jeżeli sąd krajowy rozstrzygający w przedmiocie tego powództwa nie otrzymał żadnej informacji dotyczącej wniosku rzeczonego posła złożonego w Parlamencie Europejskim w celu skorzystania z immunitetu przewidzianego w art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich z dnia 8 kwietnia 1965 r., nie jest on zobowiązany zwracać się do Parlamentu Europejskiego o zajęcie stanowiska w kwestii zaistnienia przesłanek tego immunitetu;
- jeżeli sąd krajowy został poinformowany, że poseł ten złożył w Parlamencie Europejskim wniosek o skorzystanie z rzeczonego immunitetu w rozumieniu art. 6 ust. 3 regulaminu Parlamentu Europejskiego, powinien on zawiesić postępowanie sądowe i zwrócić się do Parlamentu Europejskiego o zajęcie stanowiska w jak najkrótszym terminie;
- jeżeli sąd krajowy uzna, że rzeczonemu posłowi przysługuje immunitet przewidziany w art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich, jest on zobowiązany oddalić powództwo wniesione przeciwko zainteresowanemu posłowi

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79918978C19070200&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79918978C19070200&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919373C19070200&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=en&num=79919373C19070200&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. angielski)

Komunikat prasowy:

<http://curia.europa.eu/pl/actu/communiqués/cp08/aff/cp080076pl.pdf>

(jęz. polski)

2

Wyrok ETS (wielka izba)

14 października 2008 r.

C-353/06

Grukin i Paul

Język postępowania: niemiecki

Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Amtsgericht Flensburg (Niemcy)

Rzecznik generalny: Eleanor Sharpston (język opinii: angielski)

Słowa kluczowe:

Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich – Prawo prywatne międzynarodowe w zakresie nazwiska rodzowego – Określanie prawa właściwego wyłącznie za pomocą łącznika obywatelstwa – Małoletnie dziecko urodzone i mające miejsce zamieszkania w jednym państwie członkowskim i będące obywatelem innego państwa członkowskiego – Brak uznania, w państwie członkowskim przynależności państwowej, nazwiska nadanego w państwie członkowskim urodzenia i miejsca zamieszkania

Główne tezy uzasadnienia:

Obowiązek posługiwania się w państwie członkowskim obywatelstwa nazwiskiem innym, niż już nadane i zarejestrowane w państwie członkowskim urodzenia i miejsca zamieszkania, może stanowić przeszkodę w korzystaniu z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich (art. 18 TWE). Wymieniony przepis sprzeciwia się temu, aby w opisanej sytuacji organy państwa członkowskiego, którego dziecko i rodzice są obywatelami, mogły odmówić uznania nazwiska rodzowego dziecka ustalonego i zarejestrowanego w innym państwie członkowskim, w którym dziecko się urodziło i od urodzenia ma miejsce zamieszkania.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79918985C19060353&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=de&num=79918985C19060353&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. niemiecki)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79918985C19060353&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919575C19060353&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=en&num=79919575C19060353&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. angielski)

Komunikat prasowy:

<http://curia.europa.eu/pl/actu/communiqués/cp08/aff/cp080071pl.pdf>

(jęz. polski)

3

Wyrok ETS
9 października 2008 r.
C-304/07
Directmedia Publishing

Język postępowania: niemiecki

Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Bundesgerichtshof (Niemcy)

Rzecznik generalny: Eleanor Sharpston (język opinii: angielski)

Słowa kluczowe:

Dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r.
w sprawie ochrony prawnej baz danych – Ochrona prawna baz danych –
Prawo *sui generis* – Pojęcie „pobierania danych”

Główne tezy uzasadnienia:

Przejęcie elementów chronionej bazy danych do innej bazy w następstwie przeglądania tej pierwszej na ekranie oraz indywidualnej oceny elementów w niej zawartych może stanowić „pobieranie danych” w rozumieniu art. 7 dyrektywy 96/9, o ile działanie to stanowi przeniesienie istotnej pod względem jakościowym lub ilościowym części zawartości chronionej bazy danych lub przenoszenie części nieistotnych, które w skutek jego powtarzalnego i systematycznego charakteru mogło doprowadzić do przeniesienia istotnej części tej zawartości; ocena, czy ma to miejsce, należy do sądu krajowego.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79918990C19070304&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=de&num=79918990C19070304&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. niemiecki)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79918990C19070304&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919289C19070304&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=en&num=79919289C19070304&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. angielski)

Komunikat prasowy:

<http://curia.europa.eu/pl/actu/communiqués/cp08/aff/cp080067pl.pdf>

(jęz. polski)

Wyrok ETS
9 października 2008 r.
C-239/07
Sabatauskas i inni

Język postępowania: litewski

Postępowanie: pytanie prejudycjalne (wykładnia) – Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (**Sąd Konstytucyjny – abstrakcyjna kontrola konstytucyjności**¹, Litwa)
Rzecznik generalny: Juliane Kokott (język opinii: niemiecki)

Słowa kluczowe:

Rynek wewnętrzny energii elektrycznej – Dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej – Artykuł 20 – Systemy przesyłowe i dystrybucyjne – Dostęp stron trzecich – Zobowiązania państw członkowskich – Swobodny dostęp stron trzecich do systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej

Główne tezy uzasadnienia:

1. Artykuł 20 dyrektywy 2003/54 określa zobowiązania państw członkowskich jedynie w odniesieniu do dostępu a nie przyłączenia stron trzecich do systemów (sieci) przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej. Przepis ten nie stanowi, że uregulowanie dostępu do systemów (sieci), które państwa członkowskie zobowiązane są wdrożyć, ma umożliwić odbiorcy możliwość wyboru, według własnego uznania, rodzaju systemu (sieci), do którego pragnie zostać przyłączony.
2. Wspomniany art. 20 nie sprzeciwia się uregulowaniom krajowym, zgodnie z którymi urzędnicy odbiorcy mogą zostać przyłączeni do systemu (sieci) przesyłowego wyłącznie, jeżeli operator systemu (sieci) dystrybucyjnego odmówi, ze względu na nałożone wymagania techniczne i eksploatacyjne, przyłączenia do systemu (sieci) dystrybucyjnego urzędnicy odbiorcy znajdujących się na obszarze określonym w koncesji operatora systemu (sieci) dystrybucyjnego. Do sądu krajowego należy jednak zbadanie, czy wdrożenie i stosowanie tego uregulowania odbywa się na w oparciu o kryteria obiektywne i niedyskryminujące.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79918990C19070239&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=fr&num=79918990C19070239&doc=T&ouvert=T&seance=ARRET>

(jęz. francuski)

Opinia rzecznika generalnego:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=pl&num=79919387C19070239&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. polski)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/gettext.pl?lang=de&num=79919387C19070239&doc=T&ouvert=T&seance=CONCL>

(jęz. niemiecki)

¹ ETS udzielił odpowiedzi na pytania litewskiego Sądu Konstytucyjnego.

Strasburg

1

<p>Wyrok ETPC 21 października 2008 r. sygn. 19537/03 Clemeno i inni przeciwko Włochom</p>
<p>Sentencja:</p> <ul style="list-style-type: none">• Brak naruszenia art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) w zakresie rozdzielenia z rodziną i objęcia opieką organów społecznych czwartej skarżącej – jednomyślnie• Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) w zakresie braku kontaktów czwartej skarżącej z rodziną biologiczną w trakcie opieki sprawowanej przez organy społeczne – jednomyślnie• Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) w zakresie uznania dopuszczalności adopcji czwartej skarżącej – jednomyślnie• Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 20.000 EUR – 5 głosami przeciwko 2
<p>Główne tezy uzasadnienia:</p> <p>Interes dziecka wymaga, aby wyłącznie całkowicie wyjątkowe okoliczności uzasadniały zerwanie więzów rodzinnych (w niniejszej sprawie uznanie dopuszczalności adopcji córki skarżących w trakcie procesu karnego przeciwko ojcu w sprawie o molestowanie seksualne, utrzymane po uniewinnieniu ojca) i aby czyniono wszystko w celu utrzymania stosunków osobistych oraz, tam gdzie to zasadne, „rekonstrukcji” rodziny we właściwym czasie.</p>
<p>Linki:</p> <p><u>Tekst wyroku:</u> http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73674&sessionId=17330949&skin=hudoc-en&attachment=true (jęz. francuski)</p>

2

<p>Wyrok ETPC 21 października 2008 r. sygn. 39469/02 Guziuk przeciwko Polsce</p>
<p>Sentencja (jednomyślnie):</p> <p>Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania) Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.500 EUR</p>
<p>Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:</p> <p>4 lata, 11 miesięcy i 3 tygodnie</p>
<p>Linki:</p>

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73663&sessionId=17330949&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

3

Wyrok ETPC

21 października 2008 r.

sygn. 19961/05

Kuśnierczak przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Brak naruszenia art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:

1 rok i około 7 miesięcy

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73632&sessionId=17330949&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

4

Wyrok ETPC

21 października 2008 r.

sygn. 1606/03

Salihoğlu przeciwko Turcji

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)

Zbędność osobnego badania zarzutu naruszenia art. 7 EKPC (zakaz karania bez podstawy prawnej)

Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

W trakcie przeszukania pomieszczeń stowarzyszenia zajmującego się ochroną praw człowieka zatrzymano znalezione tam egzemplarze tygodnika objętego wcześniejszym orzeczeniem o przepadku materiału prasowego. Skarżąca (prezes wspomnianego stowarzyszenia) została skazana na karę grzywny za posiadanie publikacji zakazanych na mocy orzeczeń sądowych. ETPC stwierdza, że wymienione orzeczenia nie zapadły w odniesieniu do skarżącej i nie ustalono, że skarżąca знаła ich treść. Osoba, do wiadomości której nie przekazano orzeczenia sądowego, nie może być ścigana za niepodporządkowanie się temu orzeczeniu. Wymóg przewidywalności podstawy prawnej ingerencji w wolność

skarżącej do otrzymywania informacji i idei nie został spełniony. Ingerencja nie znajdowała zatem podstawy prawnej; doszło do naruszenia art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73670&sessionId=17335891&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

5

Wyrok ETPC
14 października 2008 r.
sygn. 7478/03
Hagen przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 2.000 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:

2 lata, 8 miesięcy i 25 dni

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73409&sessionId=17335891&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)

6

Wyrok ETPC
14 października 2008 r.
sygn. 6817/02
Iordache przeciwko Rumunii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
Naruszenie art. 8 ust. 1 EKPC (prawo do poszanowania życia rodzinnego) w zakresie zakazu wykonywania władzy rodzicielskiej
Naruszenie art. 13 EKPC (prawo do skutecznego środka odwoławczego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 9.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Automatyczne (z mocy prawa) stosowanie zakazu wykonywania władzy rodzicielskiej przewidzianego przepisami karnymi, bez kontroli sądu za jakie przestępstwo wymierzono

karę i uwzględnienia interesów dziecka, nie spełnia wymogów ochrony interesów dziecka, a tym samym nie stanowi realizacji uzasadnionego celu w postaci ochrony zdrowia, moralności oraz edukacji małoletnich. Choć w niniejszej sprawie skarżący został skazany za poważne przestępstwo (zabójstwo), sądy pozbawiły go władzy rodzicielskiej na czas odbywania kary w sposób automatyczny. W postępowaniu sądowym nie wykazano, że skarżący nie zapewniał należytej opieki nad dzieckiem lub że dopuścił się wobec niego złego traktowania.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73413&sessionId=17565147&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. francuski)

7

Wyrok ETPC
14 października 2008 r.
sygn. 78060/01
Petrina przeciwko Rumunii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 5.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Prasa ma obowiązek ostrzegać opinię publiczną w sytuacji gdy otrzymuje informację o rzekomych nadużyciach osób wybranych i funkcjonariuszy publicznych. Jednak wskazanie w tym kontekście na konkretne osoby, poprzez wymienienie ich nazwisk i pełnionych funkcji, wiąże się z obowiązkiem podania dostatecznych podstaw faktycznych. W niniejszej sprawie sporne artykuły prasowe opisywały skarżącego (polityka) jako byłego funkcjonariusza rumuńskich komunistycznych służb bezpieczeństwa (*Securitate*). Analiza artykułów wskazuje, że zawierały one zarzuty dotyczące faktów, zaś celem dziennikarzy było przekazanie opinii publicznej jednoznacznego przesłania, mianowicie że skarżący – polityk znany w nowej demokracji rumuńskiej – zajmował ważne stanowisko w komunistycznym aparacie represji, zaś po rewolucji 1989 przybrał pozę obrońcy demokracji. W ocenie ETPC sporne artykuły były wymierzone bezpośrednio w osobę skarżącego, a nie w jego predyspozycje zawodowe. Prezentowały one fałszywy obraz rzeczywistości bez wskazania jakiegokolwiek podstawy faktycznej zawartych w nich stwierdzeń. Doszło do naruszenia art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73445&sessionId=17568286&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. francuski)

8

Wyrok ETPC
9 października 2008 r.
sygn. 38238/04

Forminster Enterprises Limited przeciwko Czechom

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności)
Zastrzeżenie rozpoznania roszczeń odszkodowawczych w ramach odrębnego postępowania

Główne tezy uzasadnienia:

1. Zasady legalizmu (*lawfulness*) i rządów prawa w społeczeństwie demokratycznym wymagają, aby środki stanowiące ingerencję w prawa podstawowe były, w określonych wypadkach, poddane w postępowaniu kontrydiktoryjnym kontroli niezależnego organu władnego oceniać powody zastosowania tych środków oraz stosowne dowody. Na gruncie art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC ingerencji w prawo do poszanowania mienia muszą towarzyszyć gwarancje proceduralne dając zainteresowanemu podmiotowi rozsądną możliwość przedstawienia swojej sprawy odpowiedniemu organowi w celu skutecznego kwestionowania spornej ingerencji.
2. W związku z postępowaniem karnym toczącym się przeciwko członkowi zarządu spółki, która dokonała zbycia akcji innej spółki na rzecz skarżącej spółki, zawieszono wykonywanie przez skarżącą spółkę niektórych praw z tych akcji. Trybunał uznaje istotne znaczenie prowadzenia z należytą starannością postępowania karnego w związku z podejrzeniem popełnienia poważnego przestępstwa gospodarczego – tak aby zarzuty były właściwie ocenione, zaś postępowanie zakończone. Tym niemniej, biorąc pod uwagę czas zawieszenia wykonywania praw z akcji (ponad 12 lat) oraz dużą wartość akcji, ETPC uznaje, że nie zachowano właściwej równowagi (*fair balance*) między interesem społecznym a interesem skarżącej spółki. Doszło do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73301&sessionId=17571575&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

9

Wyrok ETPC
9 października 2008 r.
sygn. 10709/02

Abramyan przeciwko Rosji

Sentencja (jednomyślnie):

- Naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) w związku

z rozpoznaniem odwołania do SN od wyroku sądu pod nieobecność skarżącego i jego obrońcy

- Naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) i ust. 3 lit. a (prawo do informacji o istocie i przyczynie oskarżenia) i b (prawo do odpowiedniego czasu i możliwości przygotowania obrony) EKPC
- Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 1.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

Skarżący dowiedział się o nowej kwalifikacji prawnej przestępstwa, za które był sądzony, w chwili ogłaszania wyroku przez sąd pierwszej instancji. Brak wskazań, że w jakimkolwiek momencie przed ogłoszeniem wyroku uświadomiono mu możliwość poniesienia odpowiedzialności za przestępstwo z nowej kwalifikacji prawnej. Skarżący nie miał możliwości zareagować na zmianę kwalifikacji w postępowaniu przed sądem, co – zważywszy na różnicę obydwu kwalifikacji (bierne łapownictwo i oszustwo – wyłudzenie) – upośledzało jego zdolność do obrony. Skarżący kwestionował nową kwalifikację prawną przestępstwa w odwołaniu do SN. Jednak ani on ani jego obrońca nie byli obecni na rozprawie przed SN. Pozbawiło to skarżącego możliwości skutecznego wykonywania prawa do obrony w odniesieniu do nowej kwalifikacji prawnej zarzutu. W konsekwencji ingerencja sądu pierwszej instancji w prawo skarżącego do obrony nie została naprawiona przez SN.

Linki:

Tekst decyzji:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73307&sessionId=17571575&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

10

Wyrok ETPC

9 października 2008 r.

sygn. 62936/00

Moiseyev przeciwko Rosji

Sentencja (jednomyślnie):

- Naruszenie art. 3 EKPC (zakaz tortur) w zakresie warunków przetrzymywania skarżącego w areszcie śledczym, w areszcie sądowym i w trakcie transportu do sądu
- Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
- Naruszenie art. 5 ust. 4 EKPC (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – odwołanie się do sądu w celu ustalenia legalności pozbawienia wolności)
- Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego) w związku z brakiem niezależności i bezstronności sądu oraz z przewlekłością postępowania
- Naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) i ust. 3 lit. a (prawo do informacji o istocie i przyczynie oskarżenia) i b (prawo do odpowiedniego czasu i możliwości przygotowania obrony) EKPC
- Brak naruszenia art. 7 EKPC (zakaz karania bez podstawy prawnej)
- Naruszenie art. 8 EKPC w związku z nieuzasadnionymi ograniczeniami wizyt rodzinnych skarżącego pozbawionego wolności oraz w związku z kontrolą jego korespondencji

- Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 25.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

1. Rosyjskie przepisy prawa nie określały w sposób precyzyjny okoliczności, w których może dojść do zmiany sędziego w składzie orzekającym. Na skutek braku przewidywalności co do stosowania właściwych przepisów proceduralnych Prezes sądu dysponował nieskrępowaną swobodą decyzji co do zmiany składu orzekającego w sprawie karnej skarżącego. Rzeczone przepisy nie zawierały gwarancji proceduralnych zapewniających ochronę przed arbitralnością działania Prezesa sądu. Ponadto nie wymagały poinformowania stron o powodach zmiany składu orzekającego i nie dawały stronom możliwości zajęcia stanowiska w tej kwestii. Zmiana składu nie dokonywała się na mocy postanowienia procesowego podlegającego zaskarżeniu do sądu wyższej instancji. W ocenie ETPC brak stosownych gwarancji proceduralnych w przepisach prawa czynił członków składu orzekającego podatnymi na zewnętrzne wpływy. Doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
2. Względy bezpieczeństwa narodowego mogą w pewnych okolicznościach uzasadniać ograniczenia proceduralne w sprawach, w których mamy do czynienia z tajemnicą państwową. Tym niemniej nawet w takich sytuacjach z zasady legalizmu (*lawfulness*) i rządów prawa w społeczeństwie demokratycznym wymagają, aby środki stanowiące ingerencję w prawa podstawowe, takie jak prawo do rzetelnego procesu sądowego, miały właściwą podstawę prawną i były odpowiednie do realizacji zamierzonych celów.
3. W sprawach dotyczących postępowań lustracyjnych ETPC uznał, że nieograniczony dostęp do akt sprawy, brak ograniczeń w sporządzaniu notatek oraz, w razie konieczności, możliwość otrzymania kopii stosownych dokumentów, są istotnymi gwarancjami rzetelnego procesu sądowego. Brak wymienionych gwarancji przemawia za uznaniem naruszenia zasady równości broni. Powyższy pogląd znajduje *a fortiori* zastosowanie w sprawie, w której skarżący jest oskarżonym w procesie karnym i nie grozi mu tylko utrata dobrego imienia i reputacji lub możliwości sprawowania urzędu, lecz utrata wolności.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73282&sessionId=17586678&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

11

Wyrok ETPC

7 października 2008 r.

sygn. 35228/03

Bogumil przeciwko Portugalii

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) i ust. 3 lit. c (prawo do korzystania z pomocy obrońcy) EKPC

Brak naruszenia art. 3 EKPC (zakaz tortur)
Brak naruszenia art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 3.000 EUR

Główne tezy uzasadnienia:

1. Ustanowienie obrońcy samo z siebie nie zapewnia skutecznej pomocy obrońcy dla oskarżonego. Jednocześnie nie można obciążać państwa odpowiedzialnością za każdy przypadek nieudolności obrońcy z urzędu. Konsekwencją niezależności samorządu adwokackiego jest to, że prowadzenie obrony należy zasadniczo do oskarżonego i jego obrońcy z urzędu lub z wyboru. Artykuł 6 ust. 3 lit. c EKPC (prawo do korzystania z pomocy obrońcy) nie zobowiązuje władz krajowych do interwencji poza przypadkami gdy niedostatki działań obrońcy są oczywiste lub gdy władze są informowane o takich niedostatkach.
2. W sytuacji dokonania wobec osoby pozbawionej wolności interwencji medycznej wbrew jej woli art. 3 EKPC (zakaz tortur) zobowiązuje państwo do ochrony integralności fizycznej takiej osoby w szczególności poprzez objęcie ją wymaganą opieką medyczną. Ochrona art. 3 EKPC, od którego nie ma wyjątków, nie jest słabsza w odniesieniu do wymienionych osób. Środek konieczny ze względów terapeutycznych w świetle ustalonych standardów medycznych zasadniczo nie jest niehumanitarny ani poniżający. Konieczne jest jednak wykazanie w sposób przekonujący, że interwencja medyczna była niezbędna i że podejmując decyzję o interwencji uczyniono zadość gwarancjom proceduralnym.

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73237&sessionId=17607728&skin=hudoc-en&attachment=true>
(jęz. francuski)

12

Wyrok ETPC
7 października 2008 r.
sygn. 48247/06
Dublas przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)
Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
Zasądzone zadośćuczynienie (art. 41 EKPC): 3.000 EUR

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:
2 lata, 5 miesięcy i 13 dni

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73213&sessionId=17586678&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

13

Wyrok ETPC
7 października 2008 r.
sygn. 6767/03
Rażniak przeciwko Polsce

Sentencja (jednomyślnie):

Brak naruszenia art. 5 ust. 3 EKPC (czas stosowania tymczasowego aresztowania)

Łączny czas tymczasowego aresztowania będący przedmiotem oceny:

2 lata i 9 miesięcy

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73239&sessionId=17586678&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. angielski)

14

Wyrok ETPC
2 października 2008 r.
sygn. 36109/03
Leroy przeciwko Francji

Sentencja (jednomyślnie):

Brak naruszenia art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi)
Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (prawo do rzetelnego procesu sądowego)
Wyrok stanowi wystarczające zadośćuczynienie

Główne tezy uzasadnienia:

Skarżący złożył 11 września 2001 r. w redakcji baskijskiego tygodnika rysunek przedstawiający atak na wieże World Trade Centre z podpisem parodiującym znany slogan reklamowy: „Wszyscy o tym marzyliśmy... Hamas to zrobił”. Rysunek został wydrukowany dwa dni później. Skarżący został uznany winnym współudziału w propagowaniu terroryzmu (*l'apologie du terrorisme*) i skazany przez sąd francuski na karę grzywny w wysokości 1.500 EUR. Ponadto sąd nakazał skarżącemu – wraz z redaktorem tygodnika – publikację wyroku na własny koszt oraz pokrycie kosztów postępowania. W ocenie ETPC rysunek wraz z tekstem nie były krytyką amerykańskiego imperializmu, lecz wspierały i gloryfikowały jego niszczenie przez przemoc. Trybunał opiera się w swojej ocenie na podpisie pod rysunkiem, w którym skarżący wyraża swoją solidarność moralną z domniemanymi sprawcami zamachu z 11 września 2001 r. Poprzez użyte sformułowania skarżący pozytywnie ocenia przemoc wobec tysięcy cywilów i uderza w godność ofiar zamachu. Czas, w którym rysunek został złożony w redakcji i wydrukowany, zwiększa odpowiedzialność autora wypowiedzi (dzieła)

za prezentację tragicznych wydarzeń. Publikacja wywołała reakcje mogące prowadzić do przemocy i wskazujące na prawdopodobny wpływ wypowiedzi na porządek publiczny. W ocenie ETPC skarżący został skazany na grzywnę w umiarkowanej wysokości. W świetle okoliczności sprawy środek zastosowany wobec skarżącego był proporcjonalny. Nie doszło do naruszenia art. 10 EKPC (swoboda wypowiedzi).

Linki:

Tekst wyroku:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=73067&sessionId=17698766&skin=hudoc-en&attachment=true>

(jęz. francuski)